

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 42

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4
8075 AC Elspeet
Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3
8075 CN Elspeet
Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 18 oktober 2020
09.30 uur ds. M. Baan te Veenendaal
15.00 uur kand. L. Solleveld te 's Gravenzande
D.V. vrijdag 23 oktober 2020
14.30 uur ds. M. van Kooten (Huwelijksbevestiging)

Collecten

1. Diaconie GZB najaarszendingscollecte
2. Kerk
3. Instandhouding predikantsplaats
Van harte aanbevolen

Kinderoppas

Mevr. T. Bossenbroek-Mulder, Mevr. E. Koetsier-Schuiteman en Lianne Kok

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v.

door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Catechisaties

Omdat we een week later begonnen zijn dan gewoon gaan we in de herfstvakantie verder.

De eerste groep catechisanten op maandag moeten leren de bijbelboeken van het Oude Testament en maken de vragen en opdrachten op blz.16 van LotL 1a.

De tweede groep catechisanten moet leren Psalm 145:10 en maken de vragen en opdrachten op blz.22 van LotL 2a.

De laatste groep catechisanten moeten leren vraag en antwoord 26 van de Heidelberger Catechismus en maken de vragen en opdrachten op blz.21 van LotL 3b.

De vrijdagavond groep moet leren uit Hellenbroek hoofdstuk 37 over de voldoening door Christus en maken de vragen en opdrachten op blz.68 en 69.

Bijbelkring

Op D.V. 20 oktober hopen we weer bij elkaar te komen in het Kerkerf om het boek Openbaring te bespreken. De aanvang is 19.30 uur. Aan de orde van behandeling is Openbaring 17. Hartelijk welkom.

Kerkdiensten

Gezien de huidige onzekerheden, de aangekondigde persconferentie van de regering en het vervolgoverleg tussen de minister en de kerken konden we in deze kerkbode nog niet aangeven hoe de kerkdienst komende zondag zal plaatshebben. De kerkenraad

zal u hierover op zaterdag weer via de bekende mailadressen en Whatsapp-contacten informeren. Ook zullen we het op de website vermelden. Voor degenen die deze gegevens nog niet eerder hebben doorgegeven, of wijzigingen hebben in de contactgegevens, ontvangt de scriba graag een mailtje, zodat hij u tijdig op de hoogte kan stellen. Als u graag naar de kerk wilt, maar geen mail of Whatsapp hebt, wilt u dan zaterdag contact opnemen met de scriba of uw wijkouderling?

De grafzerk van Johannes Hessels

Toen een groep vrijwilligers de eerste zaterdag in oktober 's morgens vroeg de mouwen opstroopten om de heggen en bomen rond de Elspeter dorpskerk en pastorie te gaan snoeien haalden twee van hen een antieke grafsteen op die al een tijdlang onder de toren stond.

De loodzware steen werd richting de Uddelerweg vervoerd en daar in het grasperk ingegraven waar recent ook de stoffelijke resten zijn begraven die bij de archeologische opgraving waren gevonden.

Toen de steen netjes op zijn plek lag werd geprobeerd de tekst op de zerk te ontcijferen. Hoewel een deel van de letters door slijtage onleesbaar is geworden is de volgende tekst duidelijk:

JOHAN
NES•HESSLS•PRE
DICANT•TOT•ELS
PEEDT

Dan staat er tussen de woorden een onduidelijk teken met de letter A en een kruis waarna de tekst wordt vervolgd met

SALICH
SYEN•DIE•IN
DEN•HEERE•STER
VEN•APO•14•V•13

Het blijkt dus te gaan om de grafzerk van de tweede predikant die op het predikantenbord in de kerk vermeld staat: dominee Johannes Hesselius (of Hessels) die Elspeet zou hebben gediend van 1599 tot 1614.

Hesselius was eerst schoolmeester in Barneveld. In 1599 wordt hij door ds. Wolterus de Bruin uit Voorthuizen bevestigd. Volgens een artikel in de Waarheidsvriend van 11 juli 1935 deden er in 1609 allerlei geruchten de ronde over het schandelijke leven van de Elspeter dominee. Toen de deputaten van de classis hem ermee confronteerden bekende Hesselius „onder tranen zijne zonden, vroeg vergeving, waarna die deputaten hem ernstig vermaanden zich voor dronkenschap en dergelijke buitensporigheden

te hoeden. De Classis zou acht geven op zijn leven, en zoo hij wederom, en dan tegen zijn belofte van beterschap in, in dit kwaad verviel, zou hij geschorst worden met verlies van tractement. Zijn levenswandel blijkt voorts tot zijn dood (...) onberispelijk geweest te zijn.”

Over het jaartal 1614 bestaat onduidelijkheid: Volgens historicus F. A. van Lieburg is de Elspeter dominee al op 3 september 1612 gestorven. Volgens de auteur in de Waarheidsvriend was dat in 1613.

De bijbeltekst op de zerk komt uit de Openbaring. Dit bijbelboek werd destijds aangeduid als de Apocalyps. De hele tekst is dus Openbaring 14:13: En ik hoorde een stem uit den hemel, die tot mij zeide: Schrijf, zalig zijn de doden, die in den Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen.

André Dorst

Rebekka en Jakob (II)

De vorige keer wezen we op citaten uit de werken van de grote kerkhervormers die ds. van Bolhuis verzamelde om aan te tonen dat Jakob ten onrechte als een leugenaar wordt voorgesteld. Naar aanleiding van de geschiedenis van Jakobs bedrog in Genesis 27 voert Van Bolhuis Calvijn aldus sprekende in: 'Met haar (Rebekka) liegen verduistert zij Gods belofte en doet van haar kant alles om de toekomst van haar zoon te verwoesten. Maar wanneer wij nu nagaan, waar deze bijzondere grote ijver bij haar vandaan komt, dan constateren wij toch ook haar groot geloof. Want uit haar geloof komt het toch voort, dat zij op zich neemt, haar man tegen zich te vertoornen, haar zonen onderling tot vijanden te maken, haar geliefde Jakob in doodsgevaar te brengen en heel het gezinsleven te verwoesten. Zij wist: het was voor haar zoon Jakob bestemd. Zo let zij slechts op het verbond Gods, en indachtig aan de profetie vergeet zij de wereld. Haar geloof was dus met verkeerde en onstuimige ijver vermengd.' Over Jakob zegt hij: 'Het was immers schandelijk dat hij langs sluipwegen zijn doel wilde bereiken. En toch moeten wij zonder twijfel ondanks dit alles geloof bij hem waarnemen (...) Over het geheel ontbrak niet de drijfkracht van het geloof bij Jakob maar hij maakte zich schuldig, doordat hij niet de voorzienigheid Gods vertrouwde...'. Bij de beschuldiging van Ezau aan het adres van Jakob dat deze 'een leugenaar' zou zijn merkt Calvijn op: 'Hier zien wij, dat Ezau niet boetvaardig is: hij klaagt zijn broeder aan en vindt bij zichzelf generlei schuld. Waarachtige bekering echter begint met smart over de zonde en mishagen aan onszelf'.

Zwingli is nog radicaler en zegt: 'Izaak is het type der gelovigen, die door God zó in geloof worden geleid, dat zij desondanks in tal van dingen dwalen en nu en dan hun begeerte dienen'. Over Rebekka en Jakob zegt hij dat ze ogenschijnlijk bedrog plegen en listig gebruiken maar vervolgt: 'Deze gelovige vrouw herinnert zich het goddelijk woord 'de meerdere zal de mindere dienen', en aan dit woord houdt zij door onwankelbaar geloof vast. Zó voedt zij Jakob van kindsbeen af op; hiernaar richt zij al haar plannen in; dit is heel haar streven, dat de jongste de oudste te boven ga; en zij zondigt niet, aangezien zij geheel handelt naar Gods woord. Het is dus godvrucht, geloof en vreze Gods, kortom geestelijk, wat Rebekka doet; geen haat, geen bedrog. Rebekka vertegenwoordigt dus de godsvrucht en de Geest, Izaak de begeerten en het vlees. Wat wij hieruit dus moeten leren is niet: het bedriegen en listig handelen, maar het christelijk volharden dat zonder ophouden ziet op Gods Woord en verkiezing, niet door de begeerten van het vlees wordt bewogen, niet wankelt of wijkt'. Naar aanleiding van Ezau's uitroep 'Is het niet omdat men zijn naam noemt Jakob, dat hij mij nu tweemaal heeft bedrogen? Mijn eerstgeboorte heeft hij mij genomen en zie nu heeft hij mijn zegen genomen' merkt Zwingli op: 'Hierbij valt op te merken, dat Jakob bij zijn geboorte deze naam had ontvangen omdat hij Ezau's hielen in de moederschoot had vastgehouden. Maar Ezau verdraait deze naam en lastert dus. Dikwijls wordt iets ten kwade uitgelegd, wat in oorsprong geheel niet kwaad is'.

Luther zegt over Izaak: 'Hij is alleen maar aan de woorden blijven hangen, namelijk op deze wijze: Ezau is het eerst geboren, Jakob het laatst; daarom is Ezau ook de eerstgeborene. Daarentegen heeft Rebekka zich aan de belofte gehouden'.

Over het bedrog van Rebekka en Jakob merkt hij op: 'Het is niet nodig dat men Rebekka en Jakob ervan beticht, als zouden zijn gelogen hebben, of dat men hun een of ander bedrog zou willen aanwrijven. Aangezien God immers zegt: Ik wil hebben dat Jakob de eerstgeborene zal zijn, daarom is aldaar de wet opgeheven; waar echter geen wet is, daar is ook geen overtreding (Rom.4:15). (...)Rebekka gehoorzaamt niet de regel of de wet maar God, Die tegen de regel in, de eerstgeboorte op deze wijze omkeert en daarmee van alle regel ontslaat. Daarom heeft zij niet gezondigd' (...) Wie gelooft, die moet alles ten beste dienen (Rom.8:28). Het geloof rust niet, en voor het geloof is alles mogelijk, ook een heilig man te bedriegen....' Over Ezau die over de naam 'Jakob' in het verkeerde daglicht stelt zegt hij: 'Hier begint

de vijandschap van Ezau tegen zijn broeder.' Niet Jakob maar Ezau is de leugenaar. Luther zegt: 'Ezau, gij liegt; weet gij niet, wat gij tevoren gedaan hebt? Gij hebt zelf vrijwillig de eerstgeboorte verkocht, toen gij zeide (Gen.25:32): ik moet toch sterven, wat baat mij dan de eerstgeboorte? De zegen hebt gij veracht, die ook na de dood van kracht is. Vervolgens hebt gij ook het bevel van God niet geëerbiedigd, waarin gezegd is: De meerdere zal de mindere dienen. Daarom zijt gij niet meer de eerstgeborene, neen, de koper is de eerstgeborene, en hij bezit volkomen naar recht de zegen, die van hem niet teruggeëist kan worden, omdat het een gave van God is en als zodanig onveranderlijk. Gij echter liegt en beticht uw broeder ten onrechte dat hij het een zowel als het ander genomen of geroofd zou hebben, namelijk de eerstgeboorte en de zegen'.

Na het citeren van onze reformatoren betreffende Rebekka en Jakob besluit ds van Bolhuis met een eigen bijdrage getiteld 'De aartsvader Jakob en de behandeling zijner geschiedenis bij het onderwijs der jeugd'.

Van Bolhuis wijst er op dat in tal van bijbelplaatsen Jakob genoemd wordt. Zeker niet vanuit een negatieve betekenis. Hij noemt o.a. de woorden van Jezus wanneer Deze zegt dat de gelovigen straks overal vandaan zullen komen en aanzitten met Abraham, Izak en Israel? Nee, Jakob.

Hoe zit het dan met het bedrog van Rebekka en Jakob? Van Bolhuis gaat niet zover als Zwingli en Luther maar wil ook niet horen van een betiteling van Jakob als 'aartsvader der aartsschelmen': 'Liegen is en blijft zonde en aan deze zonde hebben Jakob en Rebekka zich schuldig gemaakt (...) Aan hen is gebleken, dat er geen mens op aarde is die goeddoet zonder daarbij te zondigen (Pred.7:20) en dat al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed. Maar aan de andere zijde oordeelt God ook niet, zoals wij mensen, die oordelen naar hetgeen voor ogen is; Hij weet waarom het een mens in waarheid gaat. Zo zag Hij ook bij Rebekka en Jakob op de bodem des harten (...) Jakob en Rebekka waren geen leugenaars uit gewoonte; zij wierpen toen zij het bedoelde bedrog pleegden, het Woord Gods niet onbeschaamd van zich, uit goddeloosheid en lichtzinnigheid, zoals het gewoonlijk gaat, maar hebben zich aan een groot gevaar blootgesteld om een woord uit Gods mond'.

Ook wil Van Bolhuis over de wijze waarop zijn kudde uitbreidde toen hij bij Laban in dienst was geen kwaad horen over Jakob. 'Jakob zorgde als een liefhebbende huisvader voor zijn talrijk gezin, en in zijn

maatregelen, waartoe Labans gierigheid hem noodzaakte, ligt slimheid, geoorloofde slimheid, maar volstrekt geen oneerlijkheid. Het mag een arme roomse ziel met eerbied vervullen, wanneer men hem van de heilige Laurentius verhaalt, dat hij zich, toen hij aan de ene zijde geroosterd was, nog op de andere zijde keerde om zijn martelaarschap volkomen te maken. Ons echter bevalt voorzeker de apostel Paulus beter, die, recht en slecht, nuchter en wijs, om de onrechtvaardige geseling te ontgaan zich beriep op zijn romeins burgerrecht, en, om de marteling van een nodeloos geestelijk verhoor te ontgaan behendig een twistappel wierp tussen Farizeeën en de Sadduceeën, zonder ernaar te vragen, of de heren elkander bij het haar zouden krijgen (...) Dat is handelen naar het woord van de Prediker: 'Weest niet al te rechtvaardig, noch houdt uzelf al te wijs, waarom zoudt gij verwoesting over u brengen?'

Over de ontmoeting met de Engel Gods Pniel (Genesis 32) zegt Van Bolhuis: 'Velen willen in het verhaal van Jakobs worsteling aan de Jabbok de bekeringsgeschiedenis van onze aartsvader zien. Wij geloven, ten onrechte; want het gebed van Jakob, dat wij hier vinden is toch waarlijk niet van een onbekeerde, maar veeleer een waar model-gebed, ook voor christenen, in allen dele geschikt om zin voor zin het antwoord op te helderen op vraag 117 van onze Catechismus: Wat behoort tot zulk een gebed, dat Gode aangenaam is en van Hem verhoord wordt? (...) De aartsvader Jakob echter tot een zondeloze heilige te maken, komt volstrekt niet in ons op, al nemen wij hem in bescherming tegen de heersende, onrechtvaardige beschuldigingen van slechtheid uit gewoonte (...) Een versterking op zijn pelgrimsreis en zijn heiligingsweg was deze worsteling aan de Jabbok voor de aartsvader, in zoverre, als hij daar zichzelf in al zijn zondigheid en ellende, God in Zijn heiligheid en verlossende genade opnieuw leerde kennen, en in zijn verwrongen heup voor zijn ganse leven een herinnering ontving aan de ook hem reeds geldende waarheid: Als ik zwak ben, dan ben ik machtig: Of: Met onze macht is niets uitgericht'.

Na de citaten van de reformatoren en het opstel van ds. van Bolhuis volgt in de uitgave van 1959 nog een aanhangsel van de kohlbruggiaanse ds. H.J. de Groot (1872-1941) die tot aan zijn dood maar liefst 33 jaar de hervormde gemeente Voorst diende en daarvoor Oude en Nieuwe Wetering, Zoeterwoude, Hattem en Leerdam. De Groot schrijft: 'Hoe vindt God deze daad nu? Deze daad vol bedrog en list? Vindt God het geen grote zonde? Och, aan de ene kant moet ik zeggen: Voor God zijn alle zonden groot. Aan de

andere kant moet ik ook weer zeggen: Voor God zijn alle zonden klein. Wat is Gods maatstaf om zonde te meten? Ik zeg: Gods wet. Zo zijn ze dan alle groot. En wederom: wat is Gods maatstaf om zonde te meten? Ik zeg: Gods genade in Christus. Zo zijn ze dan alle klein. En dan nog eens: Wat is Gods maatstaf om goede werken te meten? De wet? Dan deugt ook het beste niet. Wat dan? Ik antwoord: Of Hij er geloof in bespeurt, ja dan neen. Want zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen (...) Ja maar, zegt gij, die lelijke bijkomstige omstandigheden dan? Hoe daar dan mee? Ik leg u voor Johannes 15:2b: 'Alle rank, die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage'. Is er vrucht? Is er geloof? Dan de kwade takken, de wilde loten afgesneden, die de kostelijke sappen opzuigen (...) Rebekka waagt het met Gods woord. Het geloof is er. Nu zal God reinigen, het verkeerde afsnijden met het mes der kastijding, zuiveren, louteren. Nu komen de oordelen. Nu spat het huisgezin uit elkaar. Rebekka heeft voor het laatst haar lieveling gezien. Doch de zegen wordt niet herroepen. Izaak buigt zich onder God. Hij bevestigt Gods woord en gaat er niet meer tegenin. Hij heeft Gods hand herkend. En God bevestigt ook het woord van Izaak, erkent het voor Zijn eigen woord en naar Zijn wil. Want Hij zegent ook de vluchteling, in Bethel, op de plaats van de Jakobs ladder. Hij geeft hem mildelijk en verwijt hem niets. (Slot volgt DV)

Bij de diensten

Komende zondag hoop ik in Jaarsveld en Monster voor te gaan. In uw midden hopen ds. Baan en kand. Solleveld het woord te bedienen. Beiden zijn u niet onbekend. Geve de Heere gezegende diensten.

Ter overdenking

Er is veel godsdienst gezonken voor de haven, godsdienst die de haven niet inkomt. Niet godsdienst maar godsvreze komt de haven in (L. Gebraad 1894-1980).

de redactie